

Vraag: Zijn KRW doelen voor vis realistisch?

Fotografie: Productschap vis,
Sportvisserij Nederland

De Europese Kaderrichtlijn Water richt zich mede op de visstand. Op zich begrijpelijk want de aanwezige visstand zegt veel over zowel de chemische, fysische en ecologische kwaliteit van het water. Voor het bereiken van een gezonde visstand in een gezond water dient eerst te worden vastgesteld hoe een KRW-proof visstand er uit dient te zien. Daarvoor zijn inmiddels ecologische doelen voor vis vastgesteld. Hoewel deze doelen per regio kunnen verschillen, hebben waterbeheerders met betrekking tot deze doelen een resultaatverplichting. De vraag is echter in hoeverre deze visecologische doelen realistisch zijn. We vroegen het ons panel.

Jappie van den Bergs, **senior medewerker planvorming**

De ecologen in Nederland willen meren met helder water, veel waterplanten en grote snoeken. Daarnaast willen ze slingerende beken met stroomversnellingen, overstromingsvlaktes en spartelende beekforellen. En niet te vergeten: ze willen de natuurlijke overgangen van het zoete naar het zoute weer in ere herstellen. Geïnspireerd door de Kaderrichtlijn Water dromen en fantasieren ecologen over hoe het vroeger ooit geweest is en hoe het in de toekomst weer zou kunnen worden. Inmiddels is Nederland wel verschillende keren volledig op de schop geweest. Door de aanleg van stuwen, gemalen, waterkeringen en sluisen zijn de Nederlanden veranderd in een grote speeltuin voor hydrologen. Wij zijn volledig afhankelijk van deze speeltuin en deze weer veranderen in een natuurlijke toestand is uitgesloten. In het dichtbevolkte nationaal park der Nederlanden rest ons niets anders dan tui- nieren: hier een laagveenplasje, daar een kronkelend stukje laaglandbeek met een dotterbloemlandje, veel stadsvijvers, grote lengtes aangelegde natuurvriendelijke oevers en vooral veel waterplasjes waar je lekker in kunt vissen. Ons waterbeleid is gericht op veiligheid, droge voeten en vriendelijk zijn voor de natuur. Voor echte natuur moet je naar het buitenland.

Dan de vraag: zijn de KRW-doelen voor vis realistisch? Laat ik als voorbeeld de Friese boezemmeren nemen. Natuurlijke peilvariaties tussen winter en zomer van meer dan een meter komen in de boezem niet meer voor. In verband met de scheepvaart en de landbouw wordt een vast peil nagestreefd. De meren worden druk beva- ren en er wordt gevist door beroeps- en sportvissers op snoekbaars, paling en brasem. Er zijn weinig waterplan- ten en het doorzicht bedraagt circa een halve meter. De huidige visstand wordt gedomineerd door brasem, want van de totale biomassa aan vis bestaat meer dan 80% uit deze soort. Volgens de natuurlijke referentie zou het aandeel brasem niet meer mogen bedragen dan 8%. Ook ecologen realiseren zich dat dit geen haalbare kaart is. Rekening houdend met een vast waterpeil en een gering aandeel oevervegetatie stellen zij dat een percentage bra- sem van 31% op de lange termijn wel haalbaar is. Is dit dan wel realistisch? Gelet op de KRW-maatregelen waar nu consensus over is, kan hier een groot vraagteken bij worden gezet. Er zullen vispassages worden aangelegd tussen boezem en polders, er zal wat meer oevervegeta- tie komen, de boezemlanden worden uitgebreid, er zal een beperkt deel van de brasem worden weggevisd, maar het waterpeil blijft zoals het is en de druk vanuit de recre- atie zal alleen maar toenemen. Voorlopig schat ik in dat met de voorgenomen maatregelen een percentage bra- sem van 65% een realistische doelstelling is. Is dat erg? Niet voor de meeste burgers en vissers, maar misschien wel voor de ecologen. Die zullen zich dan nog maar weer even moeten terugtrekken in hun fantasiewereld.

Bauke de Witte, projectleider bij de afdeling Planvorming en Aanleg Watersystemen

Voor het afmeten van de kwaliteit van het water is het voorkomen van vis een belangrijke parameter. De Kaderrichtlijn Water vertaalt dit in het stellen van doelen voor de samenstelling, abundantie en leeftijdsopbouw van de visfauna. Ik vind dat de KRW doelen voor vis realistisch zijn.

Deze KRW-doelen worden namelijk door de waterbeheerders zelf vastgesteld. Dit gebeurt op basis van goede argumenten en in overleg met de medegebruikers. Daarbij is gebruik gemaakt van

bekende gegevens over visbestanden en effecten van te nemen maatregelen. Het waterbeheer en visstandbeheer ligt echter niet in één hand. Rijkswaterstaat wil zich inzetten voor de KRW om maatregelen op het gebied van de vismigratie bij barrières te nemen in het hoofdwatersysteem. Daarnaast kunnen de regionale waterbeheerders maatregelen nemen om deze wateren beter te ontsluiten. Verder leveren partners een belangrijke bijdrage aan een duurzame visserij. Te denken valt aan het Ministerie van LNV, Sportvisserij Nederland, beroepsvisserij en de recent opgerichte visstandbeheercommissies. In het samenspel van deze actoren, met gebruikmaking van argumenten zoals o.a. veiligheid en buitenproportionele kosten, zullen de KRW-doelen wel degelijk realistisch worden gesteld.

Mike Dijkstra, projectmanager bij de afdeling Plannen en Projecten van het Hoogheemraadschap van Rijnland.

Een moeilijke vraag, maar als ik met één zin zou moeten antwoorden dan is dat: Ja, de doelen zijn realistisch. Uiteraard is er nuance, ik zal proberen dat hieronder aan te geven.

Het bepalen van de KRW doelen blijkt een gecompliceerd en lastig te communiceren onderwerp. De methode van KRW doelaflading is afhanke-

lijk van het watertype. Zo hanteert Rijnland voor meren de zogenoemde 'Pragmatische methode'. Deze methode komt er in essentie op neer dat via een aantal stappen, in samenspraak met het gebied, de uitvoerbare maatregelen worden bepaald. Vanuit deze maatregelen wordt voor het betreffende water het doel, de 'goede toestand' bepaald. Met de maatregelen wordt de 'goede toestand' bereikt. Immers méér dan de te nemen maatregelen is niet mogelijk en dus haal je als vanzelf de 'goede toestand'. Daarmee zijn de doelen voor vis voor de meren dus realistisch, een afgeleide uit de uitvoerbare maatregelen.

Voor de lijnvormige wateren, zoals bijvoorbeeld kanalen en sloten, gelden echter wél watertype specifieke opgelegde doelstelling. De vraag is daarom alleen te beantwoorden voor lijnvormige wateren.

In de maatlatten voor vissen in de lijnvormige watertypen is de keuze van de maatlatten een realistische. Het aandeel brasem en karper, het aandeel plantenminnende vissoorten én als derde het aantal soorten van planten-

minnende en migrerende vissoorten in de visstand zijn kenmerken die een sterke relatie hebben met de inrichting van het systeem.

Het aanpakken van de inrichting in de lijnvormige watertypen zal op een of meer van de vis-deelmaatlatten een effect hebben en dus meetbaar zijn. Voorbeelden zijn de aanleg van natuurvriendelijke oevers, een meer natuurvriendelijke slootschoning en (vis)migratievoorzieningen bij stuwen en gemalen.

De discussie richt zich vooral op de grenswaarden waarbij gesproken kan worden van een slechte, ontoereikende, matige of goede visstand. Deze grenswaarden zijn op basis van expert judgement tot stand gekomen. Visecologische en visserijkundige onderzoeken zijn daarbij gebruikt. Het is het beste wat we tot nu toe hebben. De komende jaren zullen we op basis van (KRW)vismonitoring op de verschillende watertypen beter in beeld krijgen hoe gevoelig de maatlatten zijn voor maatregelen (effect) én tot welke beoordeling dat leidt.

Verder zijn vissen maar één van de maatlatten waar op basis van 'one out - all out' een oordeel over het waterlichaam geveld wordt. Zo laat een eerste analyse van een aantal lijnvormige watertypen in Rijnland zien dat, hoewel de vissen goed (0,6-1) scoren, het eindoordeel toch 'ontoereikend' is. Met name de score van waterplanten lijkt een zeer groot effect te hebben op dit oordeel. Ook dit is een punt van aandacht binnen de verdere ontwikkeling van de maatlatten.